

Datum
2020-11-02Diarienummer
2020-14493-3Mottagare
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Er referens

Betänkandet En ny myndighet för att stärka det psykologiska försvaret, SOU 2020:29

Sammanfattning

Säkerhetspolisen ställer sig positiv till förslagen som syftar till att stärka det psykologiska försvaret. Det finns ett behov av förmågehöjning på området informationspåverkan som utredningens förslag skulle kunna fylla. Det är dock fundamentalt att den nya myndighetens uppdrag är tydligt avgränsat så att det inte inriktar sig mot sådana aktiviteter som den fria åsiktsbildningen avser att skydda. Den föreslagna myndigheten kan bidra till att öka Sveriges beredskap när det gäller psykologiskt försvar och minska de negativa effekterna av antagonistisk informationspåverkan. Detta kan uppnås framförallt genom förebyggande arbete av den nya myndigheten.

Det är nödvändigt att vad som ska omfattas av otillbörlig informationspåverkan och annan vilseledande information definieras ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet och att gränstragningen mot Säkerhetspolisens ansvarsområde analyseras närmare. Det måste även tydliggöras vad uppgiften att möta otillbörlig informationspåverkan mer konkret ska innebära samt göras en analys av vilka konsekvenser detta får i förhållande till övriga myndigheters uppdrag på området psykologiskt försvar.

Säkerhetspolisen ser positivt på förslaget om inrättande av ett nationellt centrum för psykologiskt försvar. Säkerhetspolisen efterfrågar dock en djupare diskussion om avgränsningen mellan å ena sidan centrumets uppdrag och verksamhet och å andra sidan den nya myndighetens uppdrag och verksamhet.

I den fortsatta beredningen av betänkandets förslag behöver det analyseras närmare hur stora resurser från Säkerhetspolisen som kommer att krävas för att stödja den nya myndigheten.

Datum

2020-11-02

Diarienummer

2020-14493-3

Inledning

Säkerhetspolisen ställer sig positiv till förslagen som syftar till att stärka det psykologiska försvaret. Det finns ett behov av förmågehöjning på området informationspåverkan som utredningens förslag skulle kunna fylla.

Säkerhetspolisens synpunkter på utredningens förslag anges nedan. Remissvaret följer betänkandets disposition.

Avsnitt 6.9

I betänkandet beskriver utredningen Säkerhetspolisens uppdrag kopplat till psykologiskt försvar. Därvid anges att främmande makts otillbörliga aktiviteter omfattar både olagliga och lagliga aktiviteter. Vidare konstateras att otillbörlig informationspåverkan endast under mycket begränsade förutsättningar är att betrakta som olaglig och att Säkerhetspolisen därför har få verktyg för att motverka otillbörlig informationspåverkan, och därigenom bidra till det psykologiska försvaret.

Som utredningen redogjort för utnyttjar främmande makt en mängd olika metoder i sin underrättelseverksamhet mot Sverige. Informationspåverkan utgör en av dessa metoder. Även om Säkerhetspolisens arbete inriktar sig främst mot de aktiviteter som är olagliga ingår det i uppdraget att följa främmande makts aktiviteter i stort. Säkerhetspolisen har tidigare väckt frågan om en översyn av kriminaliseringen av viss informationspåverkan, för att bättre kunna möta det breddade underrättelsethotet från främmande makt.

Avsnitt 9.1

Den nya myndigheten föreslås höja samhällets motståndskraft inom det psykologiska försvaret genom att bl.a. identifiera, analysera och kunna möta otillbörlig informationspåverkan och annan vilseledande information som riktas mot Sverige och svenska intressen. Utredningen framhåller i betänkandet att en ny myndighet inom området psykologiskt försvar behöver åtnjuta stort förtroende hos bl.a. allmänheten, media och näringslivet.

Informationspåverkan sker till stor del med stöd av grundlagsfästa fri- och rättigheter såsom yttrandefrihet och informationsfrihet. Det är därför fundamentalt att den nya myndighetens uppdrag är tydligt avgränsat så att det inte inriktar sig mot sådana aktiviteter som den fria åsiktsbildningen avser att skydda. Annars riskerar den föreslagna myndigheten att istället undergräva förtroendet för staten inom området psykologiskt försvar.

I betänkandet har en viss avgränsning gjorts genom att den nya myndighetens uppdrag begränsas till *otillbörlig* informationspåverkan. Trots denna precisering är det mot ovan angivna bakgrund nödvändigt att vad som ska omfattas av otillbörlig informationspåverkan och annan

Datum

2020-11-02

Diarienummer

2020-14493-3

vilseledande information definieras ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Avsnitt 9.2.2–5

Inom Säkerhetspolisens uppdrag följer och agerar myndigheten på olika typer av informationspåverkan. Ramarna för Säkerhetspolisens verksamhet utgörs av den brottsliga verksamhet som faller inom myndighetens uppdrag att bekämpa och den verksamhet i övrigt som Säkerhetspolisen ansvarar för. En klar majoritet av Säkerhetspolisens brottsbekämpande arbete består av underrättelseverksamhet. De företeelser som myndigheten följer inom underrättelseverksamheten befinner sig ofta i ett tidigt skede, vilket gör att det inte är möjligt att hänföra dem till något konkret brott eller till någon konkret brottslig verksamhet.¹ Den tydliga avgränsning mellan Säkerhetspolisens uppdrag och den nya myndighetens uppdrag är därmed inte så distinkt som skrivningen i betänkandet ger intryck av. I den fortsatta lagstiftningsprocessen måste gränsdragningen mot Säkerhetspolisens ansvarsområde analyseras närmare. Eftersom den nya myndighetens uppdrag inte är begränsat till informationspåverkan från statliga aktörer gäller detta för kontraspionageområdet såväl som avseende Säkerhetspolisens uppdrag på områdena kontraterror och författningsskydd.

I betänkandet anges att den nya myndigheten ska kunna möta otillbörlig informationspåverkan. Det beskrivs att myndigheten ska kunna ge ett operativt stöd vad gäller att identifiera, analysera och möta otillbörlig informationspåverkan. Den nya myndigheten ska enligt utredningen i enlighet med ansvarsprincipen i normalfallet inte vara den aktör som faktiskt möter eller bemöter desinformation som sprids inom ett visst ansvarsområde, utan detta förutsätts i normalfallet ske genom den aktör som har ansvaret. Myndigheten ska dock vid behov genomföra egna motåtgärder. Den nya myndigheten ska således i vissa fall kunna agera operativt för att möta otillbörlig informationspåverkan. Någon konkret beskrivning av hur myndigheten ska göra detta saknas dock i betänkandet. I den fortsatta beredningen måste det tydliggöras vad uppgiften att möta otillbörlig informationspåverkan mer konkret ska innebära samt göras en analys av vilka konsekvenser detta får i förhållande till övriga myndigheters uppdrag på området psykologiskt försvar.

Den föreslagna myndigheten kan bidra till att öka Sveriges beredskap när det gäller psykologiskt försvar och minska de negativa effekterna av antagonistisk informationspåverkan. Detta kan uppnås framförallt genom förebyggande arbete av den nya myndigheten.

Säkerhetspolisen instämmer i utredningens förslag att Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps hela uppdrag när det gäller informationspåverkan bör överföras till den nya myndigheten. Med för

---

¹ Se prop. 2009/10:85 s. 256.

Datum

2020-11-02

Diarienummer

2020-14493-3

många aktörer på område riskerar ansvaret bli alltför fragmenterat, vilket minskar förutsättningarna för höjd förmåga för det psykologiska försvaret.

Avsnitt 9.4.3–4

Enligt Säkerhetspolisens uppfattning saknas det behov för den föreslagna myndigheten att kunna inrikta signalspaning.

Underrättelserapportering är till sin natur byggd på förmågan att väga samman flera olika källor för att på så sätt skapa en nyanserad och heltäckande bild av ett fenomen. Det krävs därmed tillgång till, och förmåga att bearbeta, information från en mängd olika typer av källor. Det finns en stor risk att ett ensidigt fokus på signalspaningsmaterial inte ger en fullständig underrättelsebild.

Ett sätt att lösa denna problematik är att den nya myndigheten tydligt definierar sina underrättelsebehov till nationella samarbetspartner (som Säkerhetspolisen och Försvarmakten) och att dessa levererar underrättelser, vars grundmaterial då består av både signalspaning och uppgifter från andra typer av källor. Denna mekanism torde förenklas av skapandet av ett nationellt centrum inom den nya myndigheten.

Avsnitt 9.4.5–6

Säkerhetspolisen ser en risk i att skyldigheten att anmäla incidenter avseende otillbörlig informationspåverkan till den nya myndigheten medför ett minskat informationsflöde till Säkerhetspolisen avseende händelser där kopplingen Säkerhetspolisens ansvarsområde initialt framstår som otydlig. Behovet och eventuella negativa konsekvenser av ett krav på incidentrapportering avseende otillbörlig informationspåverkan bör därför övervägas ytterligare i den fortsatta lagstiftningsprocessen.

Avsnitt 10.2

Säkerhetspolisen ser positivt på förslaget om inrättande av ett nationellt centrum för psykologiskt försvar. Säkerhetspolisen efterfrågar dock en djupare diskussion om avgränsningen mellan å ena sidan centrumets uppdrag och verksamhet och å andra sidan den nya myndighetens uppdrag och verksamhet. Avgränsningen behöver tydliggöras i den fortsatta hanteringen av betänkandet.

Utredningen uttrycker i betänkandet att det finns ett samband mellan cybersäkerhet och otillbörlig informationspåverkan samt att den nya myndigheten behöver ha en god samverkan med de myndigheter som har uppgifter inom informations säkerhetsområdet och med det nationella cybersäkerhetscenter som håller på att inrättas. Säkerhetspolisen instämmer i detta och vill också understryka behovet av tydlig gränsdragning i uppdraget för den föreslagna myndigheten i förhållande de myndigheter som har uppdrag på cybersäkerhetsområdet.

Datum

2020-11-02

Diarienummer

2020-14493-3

Avsnitt 15.5

Säkerhetspolisen delar utredningens bedömning att Säkerhetspolisens resurser behöver stärkas för att kunna delta i samverkan med den nya myndigheten. Även underrättelsebehovet hos den föreslagna myndigheten kommer att medföra att resurser behöver tas i anspråk från Säkerhetspolisen. I den fortsatta beredningen av betänkandets förslag behöver det analyseras närmare hur stora resurser från Säkerhetspolisen som kommer att krävas för att stödja den nya myndigheten.

Detta remissvar har beslutats av biträdande säkerhetspolischefen Charlotte von Essen. I den slutliga beredningen har även chefsjuristen Per Lagerud och biträdande chefsjuristen Annica Runsten deltagit. Föredragande har varit verksjuristen Fredrik Hugo.

Charlotte von Essen

Fredrik Hugo